

FNs Verdensmål i miljøvurderingspraksis

En dansk standard

2023

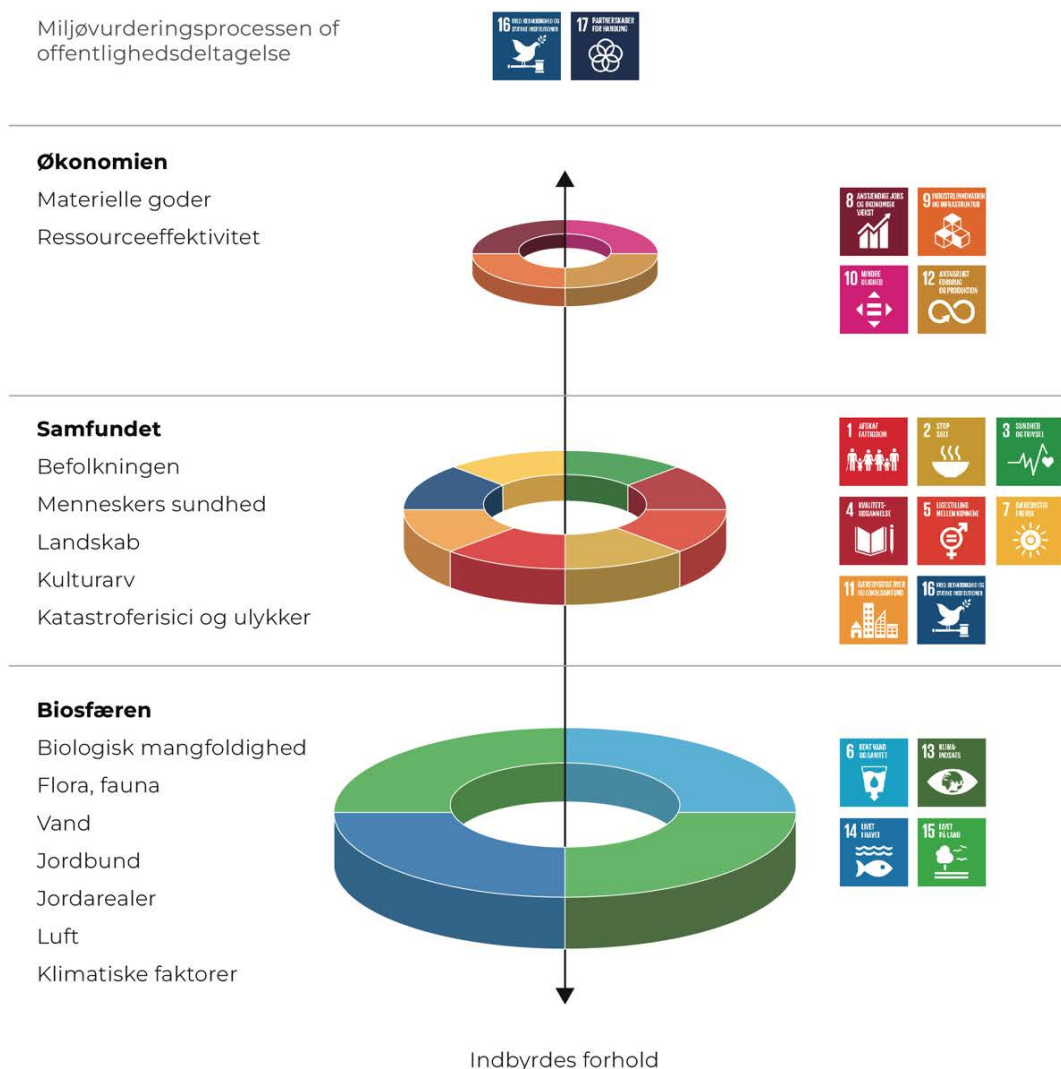

Kolofon

Titel:	FNs Verdensmål i miljøvurderingspraksis: En dansk standard
Publiceringsår:	2023
Publiceret af:	Det Danske Center for Miljøvurdering (DCEA), Aalborg Universitet
Ansvarlig institution:	Det Danske Center for Miljøvurdering (DCEA), Aalborg Universitet
Forfattere:	Emilia Ravn Boess, Lone Kørnøv, Albert Ernest Coutant, Jens Ulrik Jensen, Emilie Jantzen, Ulf Kjellerup, Maria Rosário Partidário.
Finansiering:	Rapporten er finansieret af Innovationsfonden Danmark (Grant agreement 0177-00021B DREAMS).
Figurer og illustrationer:	Logoer for verdensmål samt delmålsplakat: www.verdensmaal.org Forsideillustration: Anton Malmkjær Møller Figur 1: Anton Malmkjær Møller med design af DCEA. Alle fotos: Colourbox.dk
Internet version:	Rapporten kan findes på adressen: https://dreamsproject.dk
Nøgleord:	Verdensmål, miljøvurdering
Copyright:	Rapporten må citeres frit med kildeangivelse.
ISBN:	978-87-93541-53-5
Version:	2.0
Disclaimer:	Rapporten og dens indhold er alene udtryk for forfatterens viden og konklusioner, og repræsenterer ikke nødvendigvis alle DREAMS konsortiets parter.

FNs Verdensmål i miljøvurderingspraksis

FN Verdensmål blev vedtaget i 2016 af 193 medlemslande og har siden da dannet en vision og ramme for en bæredygtig udvikling. De består af 17 overordnede mål, 169 delmål og 232 unikke indikatorer. Målene omhandler social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed i en bred forstand, og har et overlap med det brede miljøbegreb, som kræves i miljøvurdering. I figuren nedenfor er miljøbegrebets faktorer koblet til verdensmål 1-16, mens verdensmål 16 og 17 er koblet til selve miljøvurderingsprocessen og offentlighedens deltagelse. Gennem miljøvurderingens integration af miljøhensyn i planlægning og projektudvikling bidrager den aktivt til at nå verdensmålene.

Figur 1 Kobling mellem verdensmål for bæredygtig udvikling og miljøvurdering.

Verdensmålene er rettet mod global og national anvendelse. Derfor er det ikke alle 169 delmål, der er relevante for dansk plan- og projektudvikling og miljøvurderingen deraf på mere regionalt eller lokalt niveau.

En dansk anvendelse kræver derfor en systematisk udpegning af de delmål, der er relevante for miljøvurdering og miljøvurderingens miljøbegreb. Formålet med denne rapport er at belyse hvilke delmål, der er relevante i en dansk miljøvurderingspraksis og at koble dem til relevante miljøfaktorer.

Udvælgelsen af relevante verdensmål er lavet for de 169 delmål, fordi dette niveau er vurderet mest fordelagtigt at anvende i dansk miljøvurderingspraksis. De overordnede 17 verdensmål er vurderet at være for brede. De 17 verdensmål vedrører ofte forhold på et nationalt niveau, og dermed ikke særlige anvendelige i lokale sammenhænge, hvor de forekommer for generelle og for ukonkrete.

Flere af de 169 delmål kan linkes direkte til miljøbegrebet, som behandles af miljøvurderingsloven. Andre delmål vedrører emner, der ligger udover miljøvurderingslovens miljøbegreb.

For generelt at fremme en mere bæredygtig udvikling kan opmærksomhed på de delmål, der ligger udover miljøvurderingslovens miljøbegreb, eventuelt bidrage til at udvide de anvendte miljøbegreber i miljøvurderingerne.

Relevante delmål er udvalgt af en gruppe eksperter inden for miljøvurderingspraksis, som består af både konsulenter, bygherrer, samt forskere¹. Hvert delmål blev diskuteret blandt ekspertgruppen enkeltvis. Først blev det vurderet, om delmålet er relevant for den danske geografi – samt nabolande for at tage højde for grænseoverskridende miljøvurderinger i Danmark. Hvis delmålet er relevant at bringe ind i dansk kontekst, blev det efterfølgende vurderet, hvorvidt delmålet kan påvirkes af anlægs- eller driftsfasen af et projekt eller en plan, og dermed være omfattet af miljøvurderingslovens miljøkonsekvensvurderinger af projekter eller strategiske miljøvurderinger af planer og programmer.

I alt er 57 delmål vurderet relevante for miljøvurdering². Disse delmål omfatter 16 verdensmål.

Relationerne mellem FNs verdensmål og miljøbegrebet er udarbejdet af samme ekspertgruppe. De 57 delmål blev igen enkeltvis diskuteret og koblet til ét eller flere relevante miljøfaktorer.

Denne guide angiver de udvalgte delmål, opdelt på de 16 verdensmål, samt eksemplificerer hvordan delmålene kan være relevante i en miljøvurdering, på plan- og/eller projektniveau. Eksemplerne omfatter på forskellig vis typer af aktiviteter, forskellige påvirkninger og afværgeforanstaltninger. Til sidst i guiden angives en krydsreferencetabel, der kobler FNs verdensmålene og miljøfaktorerne i det brede miljøbegreb.

De præsenterede eksempler på hvordan delmålene kan være relevante i Danmark er ikke en udtømmende liste, men er blot eksempler på, hvordan delmålene kan tænkes at blive påvirket af en plan og/eller projekt.

¹ COWI, Rambøll, Metroselskabet, Aalborg Universitet

² Teksten for de enkelte delmål er citeret fra verdensmaalene.dk.

1 AFSKAF FATTIGDOM

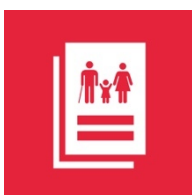
Afskaf alle former for fattigdom i verden.

1.2: Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, halveres i henhold til nationale definitioner.

1.5: Inden 2030 skal modstandsdygtigheden opbygges hos de fattige og hos mennesker, der lever i udsatte situationer, og deres eksponering og sårbarhed over for klimarelaterede ekstreme hændelser og andre økonomiske, sociale og miljømæssige chok og katastrofer skal reduceres.

1.b: Der skal skabes solide politiske rammer på nationalt, regionalt og internationalt plan, baseret på udviklingsstrategier med særlig fokus på de fattige og på ligestilling, for at støtte fremskyndelse af investeringer i tiltag til udryddelse af fattigdom.

Eksempler fra miljøvurdering

- Nedrivning af socialt boligbyggeri for udsatte og lavindkomstgrupper.
- Forskellige befolkningsgruppers bosætningsmuligheder ved opførelse af nye boliger med ens ejerstruktur.
- Arbejdspladser for folk med ingen eller kort uddannelse.
- Klimarelaterede hændelser for befolkningsgrupper, der bor i områder med risiko for eksempelvis oversvømmelse.
- Energibyrd for lavindkomsthusholdninger som følge af stigende energiomkostninger.
- Menneskers jobmuligheder ved flytning af arbejdspladser til eller fra økonomisk svage områder.

2 STOP SULT

Stop sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedret ernæring samt fremme bæredygtigt landbrug.

2.4: Inden 2030 skal der sikres bæredygtige fødevarerproduktionssystemer og implementeres modstandsdygtige landbrugspraksisser, som øger produktivitet og produktion, medvirker til at bevare økosystemer, styrker kapaciteten for tilpasning til klimaforandringer, ekstreme vejrforhold, tørke, oversvømmelser og andre katastrofer, og som fremskynder forbedring af land og jordkvalitet.

Eksempler fra miljøvurdering

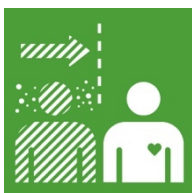
- Jordkomprimering der hindrer gennemtrængning af ilt og vand igennem jorden.
- Produktion af biomasse til VE med risiko for jordudpining.
- Inddragelse af landbrugsarealer til andre formål (eksempelvis byudvikling).
- Planlægning for særligt værdifulde landbrugsområder.

Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.

Eksempler fra miljøvurdering

3.3: Inden 2030 skal epidemiene af AIDS, tuberkulose, malaria og negligerede tropiske sygdomme afsluttes, og hepatitis, vandbårne sygdomme og andre smitsomme sygdomme skal bekæmpes.

- Spredning af smitsomme sygdomme ved eksempelvis håndtering af spildevand og drikkevand.

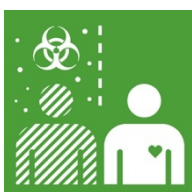
3.4: Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes.

- Byparker og bynære områders betydning for den mentale sundhed.
- Befolkningens adgang til natur i forbindelse med projektarealer.

3.6: Inden 2020 skal antallet af globale dødsfald og tilskadekomster som følge af trafikulykker halveres.

- Trafiksikkerhed og dødsfald ved etablering af bygge-og anlægsprojekter og ved planlægning af nye veje.

3.9: Inden 2030 skal antallet af dødsfald og sygdomstilfælde som følge af udsættelse for farlige kemikalier samt luft-, vand- og jordforurening væsentligt reduceres.

- Partikelforurening, der har betydning for øget risiko for lungesygdomme, blodpropper og kræft.
- Støjbelastning, der har betydning for øget risiko for eksempelvis demens og hjertekarsygdomme.
- Anvendelse og håndtering af kemikalier i projekter.

4 KVALITETS- UDDANNELSE

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring.

4.a: Uddannelsesinstitutioner skal bygges og opgraderes, så de tager hensyn til barnets tarv, handicap og køn, og så de skaber et sikkert, ikkevoldeligt, inkluderende og effektivt læringsmiljø for alle.

Eksempler fra miljøvurdering

- Lokalisering af støjende og forurenende infrastruktur i forhold til eksisterende uddannelsesinstitutioner.
- Fysisk adgang til uddannelsesinstitutioner for alle brugere via eksempelvis cykelstier eller handicap-ramper.

5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

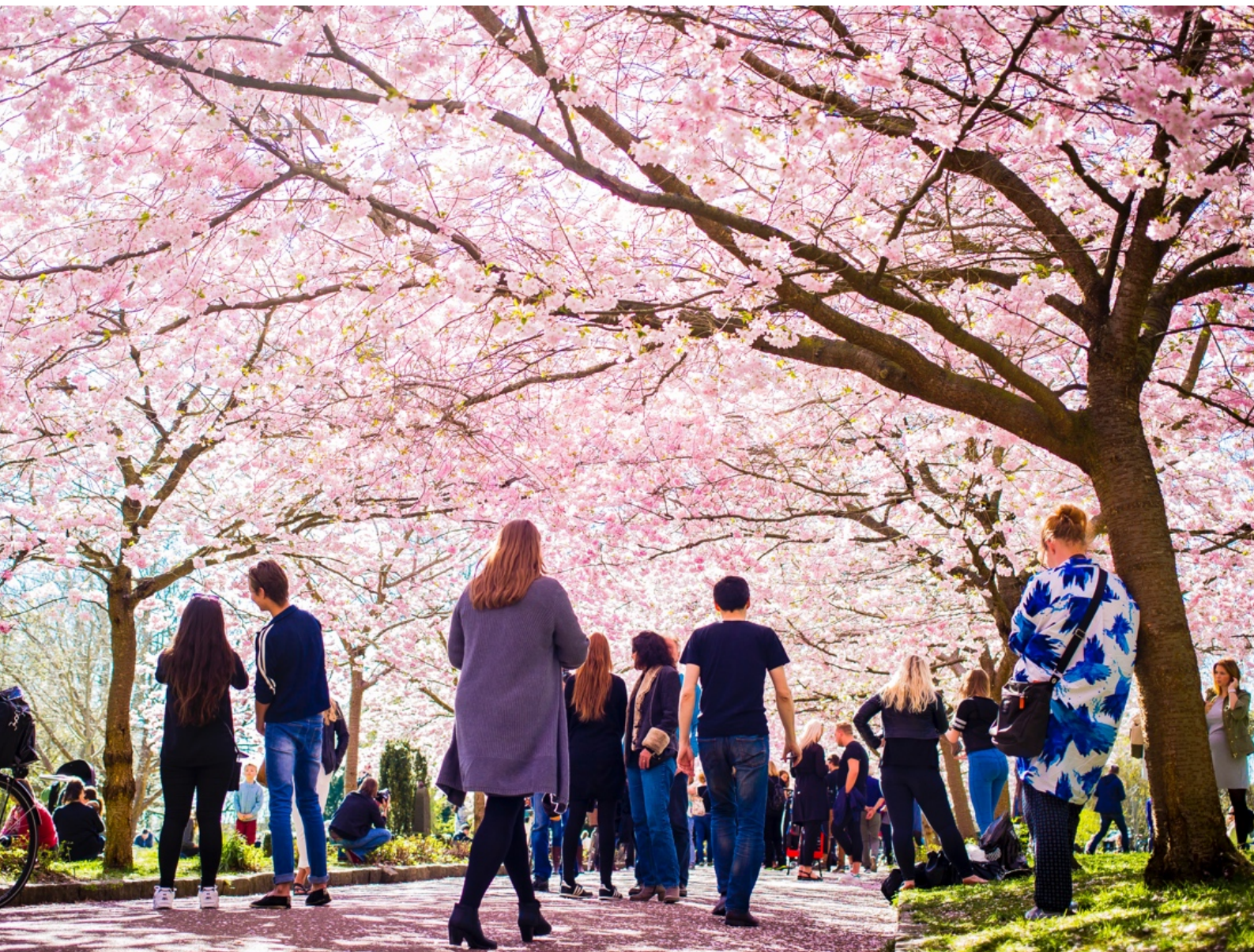
Opnå ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers rettigheder og muligheder.

Eksempler fra miljøvurdering

5.2: Alle former for vold mod alle kvinder og piger i de offentlige og private rum skal elimineres, herunder menneskehandel og seksuel og andre former for udnyttelse.

- Indretning af offentlige rum der giver tryghed og sikkerhed for brugere (eksempelvis ved god belysning og overskuelighed).
- Aktivering af stueetagen i bygninger ved placering af arbejdspladser.

6 RENT VAND OG SANITET

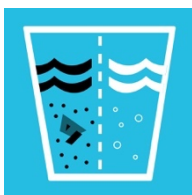
Sikre at alle har adgang til vand og sanitet, og at dette forvaltes bæredygtigt.

6.1: Inden 2030 skal der opnås universel og lige adgang til sikkert drikkevand til en overkommelig pris for alle.

Eksempler fra miljøvurdering

- Påvirkning af mængde og kvalitet af grundvandsressourcen.
- Forsyningssikkerhed gennem eksempelvis vedligehold, renovering og sikkerhedsledninger.

6.3: Inden 2030 skal vandkvaliteten forbedres ved at reducere forurening, afskaffe affaldsdumping og minimere udslip af farlige kemikalier og materialer, og halvere andelen af ubehandlet spildevand og væsentligt øge genanvendelse og sikker genbrug globalt.

- Udledning af kemikalier og forurenende stoffer ved håndtering af spildevand.
- Nedsivning af regnvand med risiko for forurening af grundvand.
- Kloakering af bebyggede områder, herunder sommerhusområder.

6.4: Inden 2030 skal effektiviteten af vandanvendelsen indenfor alle sektorer øges væsentligt, og der skal sikres bæredygtig indvinding af og forsyning med ferskvand for at imødegå vandknaphed, og væsentligt reducere antallet af mennesker, der lider af vandmangel, betydeligt.

- Reduktion af forbrug af drikkevand.
- Udnyttelse af regnvand gennem LUR (Lokal Udnyttelse af Regnvand).
- Recirkulering af spildevand.

6.6: Inden 2020 skal vandrelaterede økosystemer, herunder bjerge, skove, vådområder, floder, grundvandsbassiner og søer beskyttes og gendannes.

- Inddragelse af søer.
- Betydningen af belægningsgrad og kloakering for overfladevand- og grundvandsdannelsen.
- Genopretning af vandløb.
- Underføring af vandløb ved nye anlægsprojekter.

7 BÆREDYGTIG ENERGI

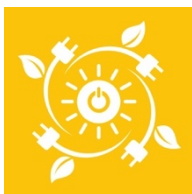
Sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris.

Eksempler fra miljøvurdering

7.1: Inden 2030 skal der sikres universel adgang til pålidelig og moderne energiforsyning til en overkommelig pris.

- Ændringer i energiforsyning (el, varme og brændstoffer) ved eksempelvis VE anlæg.
- Omkostningstunge ledningsomlægninger udløst af projektet.

7.2: Inden 2030 skal andelen af vedvarende energi i det globale energimix øges væsentligt.

- Omstilling til øget elandel i energiforbruget.
- Udlæg af areal til vedvarende energi ved ændret arealanvendelse.
- Planlægning af energi-øer.

7.3: Inden 2030 skal den globale hastighed for forbedring af energieffektiviteten fordobles.

- Design, metoder og teknologi for energieffektivitet indarbejdet i planer og projekter.
- Energieffektivitet i industrielt energiforbrug.

Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle.

Eksempler fra miljøvurdering

8.4: Frem til 2030 skal den globale ressourceeffektivitet inden for forbrug og produktion løbende forbedres, og det skal bestræbes at afkoble økonomisk vækst fra miljøforringelse, i overensstemmelse med de 10-årige Ramme programmer for bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre, med de udviklede lande i spidsen.

- Ressourceforbrug ved valg af materialer.
- Afværget ressourcspild som eksempelvis vand og energi.

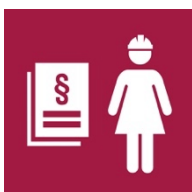
8.6: Inden 2020 skal andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse væsentligt reduceres.

- Beskæftigelseseffekter som følge af eksempelvis forurening, forstyrrelse, forbedret mobilitet eller ændret arealanvendelse.
- Større anlægsprojekters mulighed for at påvirke unges beskæftigelse eller uddannelse.

8.7: Der skal træffes øjeblikkelige og effektive foranstaltninger for at udrydde tvangsarbejde, moderne slaveri og menneskehandel og for at sikre forbud mod og afskaffelse af de værste former for børnearbejde, herunder rekruttering og anvendelse af børnesoldater, og for at udrydde børnearbejde i alle dens former inden 2025.

- Anlægsarbejde og ressourceforbrug, der eksempelvis understøtter børnearbejde i udviklingslande.
- Overensstemmelse med gældende regler og standarder (sociale arbejdsmiljøforhold).

8.8: Arbejdstagernes rettigheder skal beskyttes og et sikkert og stabilt arbejdsmiljø for alle arbejdstagere skal fremmes, herunder for migrantarbejdere, især kvindelige migranter, og dem i usikre beskæftigelsesforhold.

- Overensstemmelse med gældende sociale arbejdsmiljøforhold.

8.9: *Inden 2030 skal der udformes og gennemføres politikker, der fremmer bæredygtig turisme, som skaber arbejdspladser og fremmer lokale kultur og produkter.*

- Understøttelse af brug af lokal arbejdskraft og lokale ressourcer.
- Transportbehov knyttet til turisme, der reducerer klimaeffekter og anden miljøpåvirkning.
- Planlægning for turismeaktivitet i landdistrikter, kystområder og i særlige naturområder.

Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation.

Eksempler fra miljøvurdering

9.1: Der skal udvikles pålidelig, bæredygtig og robust infrastruktur af høj kvalitet, herunder regionale og grænseoverskridende infrastruktur, for at støtte den økonomiske udvikling og menneskelig trivsel, med fokus på lige adgang for alle til en overkommelig pris.

- Adgang til infrastruktur og transportydelser ved byudvikling og landdistriktsudvikling.
- Infrastrukturudvikling der understøtter bæredygtig erhvervsudvikling.
- Klimasikring af eksisterende og ny infrastruktur.

9.2: En inklusiv og bæredygtig industrialisering skal fremmes, og industriens andel af beskæftigelsen og bruttonationalproduktet skal øges i betydelig grad inden 2030 i overensstemmelse med nationale forhold. I de mindst udviklede lande skal industriens markedsandel fordobles.

- Planlægning og vilkår der understøtter bedre muligheder for industriel produktion.
- Placering af testcentre til branchespecifikke erhvervsområder, eksempelvis PtX og vindmøller.

9.4: Inden 2030 skal infrastrukturen opgraderes og industrier retrofittes for at gøre dem bæredygtige, med mere effektiv udnyttelse af ressourcer og øget brug af rene og miljøvenlige teknologier og industrielle processer. Alle lande skal handle ud fra deres respektive kapacitet.

- Effektivt ressource- og energiforbrug med reduceret CO₂ udledning ved anlæg og drift af infrastruktur.
- Infrastruktur der understøtter udveksling af ressourcer og restprodukter mellem virksomheder.

10 MINDRE ULIGHED

Reducere ulighed i og mellem lande.

Eksempler fra miljøvurdering

10.1: Inden 2030 skal der opnås og fastholdes en gradvis indkomststigning for de nederste 40 procent af befolkningen, der er højere end landsgennemsnittet.

- Planer og projekters sociale effekter for befolkningens indkomst.

10.3: Alle skal sikres lige muligheder, ligesom samfundsforårsaget uligheder skal reduceres, bl.a. ved at afskaffe diskriminerende love, politikker og skikke, og ved at fremme hensigtsmæssig lovgivning, politikker og foranstaltninger til at imødegå dette.

- Uligheder, der skabes ved påvirkning af befolkningsgrupper.
- Fordeling af kompensation og erstatning i lokalområder med eksempelvis nye vindmølleprojekter.

Eksempler fra miljøvurdering

11.1: Inden 2030 skal alle sikres adgang til egnede og sikre boliger til en overkommelige pris med adgang til grundlæggende tjenesteydelser, og slumkvarterer skal opgraderes.

- Adgang til boliger for alle befolkningsgrupper uanset personlig indkomst eksempelvis som følge af andelen af udlejnings- eller almenlystige boliger.

11.2: Inden 2030 skal der skabes adgang for alle til sikre, tilgængelige og bæredygtige transportsystemer til en overkommelig pris, trafiksikkerheden skal forbedres bl.a. ved at udbygge den kollektive trafik med særligt hensyn til behov hos sårbare befolkningsgrupper, kvinder, børn, personer med handicap og de ældre.

- Trafiksikkerhed ved omlæg af cykelruter.
- Adgang til/for offentlig transport ved eksempelvis anlæg af nye transportsystemer og ved byudvikling.
- Mobilitet i tyndt befolkede områder.
- Udformning af transportfaciliteter der imødekommer sårbare gruppers specifikke behov.

11.3: Inden 2030 skal byudvikling gøres mere inkluderende og bæredygtig, og kapaciteten til en inddragende, integreret og bæredygtig boligplanlægning og forvaltning i alle lande skal styrkes.

- Varierede boligtyper ved ændret arealanvendelse.
- Indbyrdes fordeling af boligtyper og ejerskabsformer, der styrker social integration og modvirker ghettodannelse.

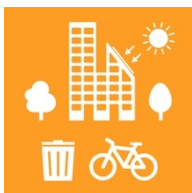
11.4: Indsatsen for at beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv skal styrkes.

- Beskyttelse af områder omfattede af Natura-2000 områder og UNESCO verdensarvsliste, samt øvrige fredede og beskyttede områder.
- Udpegning af bevaringsværdige bygninger og miljøer.

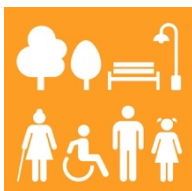
11.5: Inden 2030 skal antallet af dødsfald og antallet af berørte personer samt reduktion i de direkte økonomiske tab i forhold til det globale bruttonationalprodukt, som følge af katastrofer, herunder vandrelaterede katastrofer, reduceres betydeligt med fokus på beskyttelse af de fattige og mennesker i sårbare situationer.

- Risiko for oversvømmelse samt tilpasning for stigende vandstande for beboere ved kystnære beliggenheder.
- Klimasikring af projekter imod stormflod og skybrud.

11.6: Inden 2030 skal den negative miljøbelastning pr. indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på luftkvalitet og på husholdnings- og anden affaldsforvaltning.

- Luftforurening ved omlægning af trafik.
- Mængden af husholdningsaffald og erhvervsaffald fra anlæg og drift af aktiviteter.
- Udnyttelse af genbrugsprodukter i stedet for nye materialer.

11.7: Inden 2030 skal der gives universel adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige, grønne og offentlige rum, især for kvinder og børn, for ældre mennesker og for personer med handicap.

- Adgang til rekreative og grønne områder ved byomdannelse, også for handicappede.
- Rekreative områder, der er indrettet med henblik på at forebygge kriminalitet.
- Vurdering af handicap-tilgængelighed i projekter.

11.a: Positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter skal støttes ved at styrke den nationale og regionale udviklingsplanlægning.

- Fordeling af afledte arbejdspladser på tværs af center- og periferiområder.
- Transport af internet, energi, fjernvarme, personer og gods mv. på tværs af center- og periferiområder (miljø).

11.b: Inden 2020 skal der ske en betydelig stigning i antallet af byer og bosættelser, der vedtager og gennemfører integrerede politikker og planer, der stræber mod inklusion, ressourceeffektivitet, modvirkning og tilpasning til klimændringer, modstandsdygtighed over for katastrofer, og som udvikler og gennemfører helhedsorienteret katastrofe- risikostyring på alle niveauer.

- Helhedsplanlægning for bæredygtige byer og byområder.
- Risikostyring i bl.a. kommune- og lokalplaner ift. klimændringer og katastrofer.
- Økosystem-baseret tilgang med hensyn til delte ressourcer, såsom indenfor vandløbsoplande og langs kyster.

Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer.

Eksempler fra miljøvurdering

12.2: Inden 2030 skal der opnås en bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcer.

- Effekter af udnyttelse af råstoffer fra land, havet og i undergrunden.
- Udnyttelse af fornybare ressourcer (eksempelvis træ) ved anlæg af ny infrastruktur.
- Genanvendelse af affaldsmaterialer og sekundære råvarer.
- Opførelse af bygninger i materialer med bæredygtighedscertificering, som eksempelvis DGNB.

12.3: Inden 2030 skal det globale madspild på detail- og forbrugerniveau pr. indbygger halveres og fødevaretab i produktions- og forsyningskæder, herunder tab af afgrøder efter høst, skal reduceres.

- Ressource- og affaldsplanlægning, eksempelvis med fokus på at minimere husholdningsaffald.
- Sortering og indsamling af bioaffald fra husholdninger.
- Genanvendelse og højværdiudnyttelse af bioaffald.

12.4: Inden 2020 skal der opnås en miljømæssig forsvarlig håndtering af kemikalier og affald i hele deres livscyklus, i overensstemmelse med de aftalte internationale rammer, og udledning til luft, vand og jord skal væsentligt reduceres for at minimere negative indvirkninger på menneskers sundhed og miljøet.

- Kemikalieforbrug og håndtering i anlæg og drift, der har negative miljøeffekter ved enten produktion, forbrug eller bortskaffelse.
- Brug af grønne, gule, røde og sorte kemikalier ved eksempelvis offshore aktiviteter.
- Opbevaring og håndtering af olieprodukter og andre kemikalier.

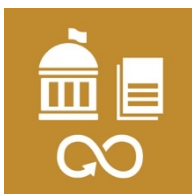
12.5: Inden 2030 skal affaldsgenereringen væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

- Reduceret affaldsgenerering gennem industrielle symbioser.
- Materialevalg til ny infrastruktur med fokus på genbrugte materialer og reduktion af CO₂.
- Ressource- og affaldsplanlægning.

12.6: Virksomheder, især store og transnationale virksomheder, skal opfordres til at benytte bæredygtig praksis og til at integrere oplysninger om bæredygtighed i deres rapporteringscyklus.

- Bidraget til bæredygtighed og opfyldelse af verdensmål beskrives i henholdsvis miljørapport og miljøkonsekvensrapport.

12.7: Der skal fremmes bæredygtig offentlig indkøbspraksis i overensstemmelse med nationale politikker og prioriteter.

- Brug af totalomkostninger som økonomisk prisparameter.
- Miljømærket indkøb af produkter.
- Gennemførelse af grønne og bæredygtige udbud på baggrund af miljøvurdering.

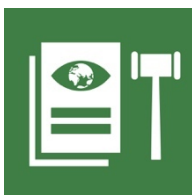

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser.

13.1: Modstandskraft og tilpasningsevne til klimarelaterede risici og naturkatastrofer i alle lande skal styrkes.

13.2: Tiltag mod klimaforandringer skal integreres i nationale politikker, strategier og planlægning.

Eksempler fra miljøvurdering

- Tilpasning mod risiko for stigende vandstande (regn, grundvand og havvand).
- Indretning af byrum og bygninger for imødekommelse af mere ekstremt vejr (eksempelvis højere temperatur).
- Risikostyring og klimatilpasningsplanlægning.
- Integrerede foranstaltninger for forebyggelse og tilpasning til klimaforandringer i eksempelvis kommune- og lokalplanlægning.

Bevare og sikre bæredygtigt brug af verdens have og deres ressourcer.

Eksempler fra miljøvurdering

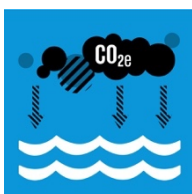
14.1: Inden 2025 skal alle former for havforurening forhindres og væsentligt reduceres, især forurening forårsaget af landbaserede aktiviteter, herunder havaffald og forurening med næringsstoffer.

- Vandkvalitet som følge af nye anlæg på søterritoriet.
- Vandkvalitet ved udledninger fra land og fartøjer.
- Utilsigtet forurening gennem oliespild o.lign. fra skibstrafik med transport af CO₂.

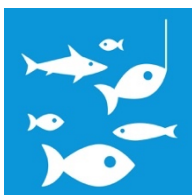
14.2: Inden 2020 skal hav- og kystnære økosystemer beskyttes og forvaltes bæredygtigt for at undgå væsentlige negative indvirkninger, bl.a. ved at styrke deres modstandskraft og ved at genoprette dem for at opnå sunde og produktive have.

- Beskyttelse af kystnære økosystemer ved anlæg af eksempelvis havnearealer.
- Kystnær udvikling af økosystemtjeneste.
- Opfyldninger på søterritoriet.

14.3: Indvirkningen af forsuringen af havene skal minimeres og håndteres, bl.a. gennem øget videnskabeligt samarbejde på alle niveauer.

- Håndtering af risiko for forsuring fra utilsigtet CO₂ udslip ved CO₂-lagring under havbunden.

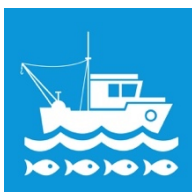
14.4: Inden 2020 skal fiskeri reguleres effektivt, og der skal sættes en stopper for overfiskeri, for ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri og for destruktive fiskerimetoder. Der skal implementeres videnskabeligt baserede forvaltningsplaner for at genoprette fiskebestande hurtigst muligt, og som minimum til niveauer, der giver et bæredygtigt udbytte vurderet efter deres biologiske karakteristika.

- Regulering af fiskeaktivitets type og forekomst ved havplaner eller anlæg af ny havneareal.

14.5: Inden 2020 skal mindst 10procent af kyst- og havområder være beskyttet, i overensstemmelse med national og international lovgivning og baseret på den bedste tilgængelige videnskabelige information.

- Zoner med forbud mod fiskeri eller særlige typer af fiskeri.
- Kystmorfologi, der ændres som følge af skibsfart.

14.b: Småfiskere skal gives adgang til havets ressourcer og markeder.

- Begrænsning fra anlæg på søterritoriet for fiskemulighederne.

Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet.

Eksempler fra miljøvurdering

15.1: Inden 2020 skal der sikres bevarelse, genoprettelse og bæredygtig brug af økosystemer på land og i ferskvand og deres tjenesteydelser, specielt skove, vådområder, bjerge og tørrområder i henhold til forpligtigelser under internationale aftaler.

- Beskyttede naturområder, herunder Natura 2000, ved anlæg der medfører arealinddragelse eller anden påvirkning af natur.
- Overholdelse af vandområdeplaner på land.

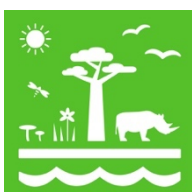
15.2: Inden 2020 skal bæredygtig forvaltning af alle typer af skove fremmes, skovrydning skal stoppes, forringede skove skal genskabes og skovrejsning og skovtilplantning skal væsentligt øges set.

- Fældning af skov ved anlæg, der medfører arealinddragelse af skovområder.
- Udlæg af erstatningsskov.
- Flersidig skovrejsning.

15.3: Inden 2030 skal ørkendannelse bekæmpes, forringet land og jord genoprettes, herunder land påvirket af ørkendannelse, tørke og oversvømmelse, og det skal forsøges at opnå en jordforringelsesneutral verden.

- Oprensning ved generationsforurening og anden jordforurening.
- Styring af overfladevand til egnede arealer for afværge af oversvømmelse og tørkedannelse.

15.5: Der skal tages omgående og væsentlig handling for at begrænse forringelse af naturlige levesteder, stoppe tab af biodiversitet og, inden 2020, beskytte og forhindre udryddelse af truede arter.

- Påvirkning af Natura 2000 områder og yngle- og rasteområder for bilag IV arter ved anlæg og drift af nye veje.
- Bevaring eller udlæg af ikke beskyttede biotoper, eksempelvis spredningskorridorer og naturtyper, der ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven.

15.8: Inden 2020 skal der introduceres foranstaltninger for at forhindre indførelsen og væsentligt begrænses indvirkningen af invasive arter på land- og i vandøkosystemer, og der skal kontrolleres eller udryddes de prioriterede arter.

- Naturpleje til bekæmpelse af invasive arter.
- Anvendelse af naturligt hjemmehørende arter i beplantningsplaner.
- Tiltag i drift- og plejeplaner.

15.9: Inden 2020 skal der integreres økosystem- og biodiversitetsværdier i national og lokal planlægning, i udviklingsprocesser, og i fattigdomsbekæmpelsesstrategier og redegørelser.

- Projektering og planlægning der begrænser indgreb i eksisterende naturværdier.
- Tiltag i projektering og planlægning af eksempelvis infrastrukturprojekter, der kan øge naturværdierne.

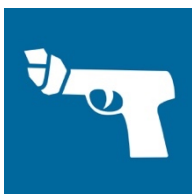

16 FRED, RETFÆRDIGHED OG STÆRKE INSTITUTIONER

Støtte fredelige og inkluderende samfund, give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer.

Eksempler fra miljøvurdering

16.1: Alle former for vold og voldsrelateret dødsfald skal reduceres væsentligt overalt.

- Design og planlægning, der er tryghedsskabende for særligt byområder og infrastrukturanlæg.

miljøbegreb	flora, fauna og biologisk mangfoldighed	befolkningen	meneskers sundhed	jordbund	jordarealer	vand	luft	klimatiske faktorer	materielle goder	landskab	kulturarv	større katastroferisici og ulykker	ressourceeffektivitet
1.2		•											
1.5		•											
1.b		•											
2.4				•	•				•				
3.3			•										
3.4			•										
3.6			•										
3.9			•										
4.a		•											
5.2			•										
6.1						•			•				
6.3						•							
6.4						•							
6.6	•					•							•
7.1									•				
7.2									•				
7.3													•
8.4													•
8.6		•											
8.7		•											
8.8		•	•										
8.9		•									•		
9.1		•							•				
9.2		•							•				
9.4									•				•
10.1		•											
10.3		•											
11.1									•				
11.2			•						•				
11.3		•											
11.4	•									•	•		
11.5		•	•						•				
11.6													•
11.7		•							•				
11.a		•							•				
11.b		•						•				•	•
12.2													•
12.3													•
12.4			•	•		•	•						•
12.5													•
12.6													•
12.7													•
13.1								•				•	
13.2								•					
14.1	•					•							
14.2	•					•			•				
14.3	•					•							
14.4									•				•
14.5	•					•							
14.b		•							•				
15.1	•								•				
15.2									•				
15.3				•									
15.5	•												
15.8	•												
15.9	•	•											
16.1		•	•										

- 1** **Ansæt økonomisk fattigdom**
Icon: A bar chart with an upward arrow.
- 2** **Reducer fattigdom på mindst 50 pct.**
Icon: A person icon, a right-pointing arrow, and a bar chart.
- 3** **Indfør sociale sikkerhedsnet**
Icon: A house with a person in a wheelchair and a person standing.
- 4** **Øvrige fattigbørn: til specialskole, service ydelser, teknologi og økonomiske ressourcer**
Icon: A school building, a person in a wheelchair, a person standing, and a bar chart.
- 5** **Opbyg modstandsfærdighed mod katastrofer**
Icon: A house with a lightning bolt and a bar chart.
- 6** **Mobiliser ressourcer for at afskaffe fattigdom**
Icon: A person icon, a right-pointing arrow, and a bar chart.
- 7** **Skab politiske rammer, der giver fattige at begynde køn**
Icon: A bar chart with an upward arrow.

	01 Om alle adgang til sikker og sund fødevarer med		02 Stop alle former for fjernvarning
	03 Fordobt produktionen for små fødevarerproducenter		04 Der fødevarerproduktionen mere bæredygtig
	05 Bevær den genetiske mangfoldighed i produktionen		06 Investér i landstidstærker af produktionen og landbrugsforskning
	07 Forsøg handelsbarrierer og markedsforholdninger i landbruget		08 Der fødevarerpriserne mere stabile med bedre adgang til markederne

	Reducerer møde- dødeligheden		Stop forebyggende dødsfald blandt børn under fem år
	Bekæmp småsamme sygdomme		Red flere fra de alvorligste sygdomme, og øger mental sundhed
	Forløb og behandling af alkoholmisbrug		Hæver antallet af dræbte og sårede i trafikken
	Giv alle adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og familieplanlægning		Giv alle adgang til lægehjælp
	Reducer graviditet og dødsfald på grund af køkkentils og forurening		Implementer WHO's rammekonvention om tobakskontrol
	Støt udvikling af vacciner og medicin, som alle har råd til		Øg finansiering af sundhedssektoren i udviklingslandene
	Styrk tidlig advarsel og håndtering af sundhedsrisici		

	Gar grundskole og ungdomsskoleutdanning gratis for alle		Ev bereskrastning for adgang til dagtilbud og hoi kvalitet
	Ev alle type adgang til helsevesen, erhverv og videregående utdanning		Ev antallet av mennesker som kan forsørge seg selv
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev alle de store, skrive og tegne
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler
	Evskole og skoleinformasjon i utdanning		Ev og oppdrags inkluderende, sikre skoler

1 Stop diskrimination af kvinder og piger

2 Stop al vold og udnyttelse rettet mod kvinder og piger

3 Afslut tvangs- og erstatninger og tvangsindkvartering

4 Værdsættelse af uformelt omsorgsarbejde, og det anerkendte hjemmet

5 Kvinder skal sikres fuld tilgængelighed til beslutningsprocesser

6 Giv alle adgang til seksual og reproduktiv sundhed og ret til helbeter

7 Giv alle tilgængelighed til økonomiske ressourcer og ejendomme

8 Stryk kvinders retigheder og muligheder gennem teknologi

9 Vedtag lovgivning, der fremmer ligestilling mellem kønnene

SÅ SAMMEN!	
	Er alle adgang til rent drikkevand?
	Er alle adgang til vand, sanitet og hygiejne?
	Skylk vandklosetter, og læs op brug spildvandet bedre
	Ger vandforbruget effektivt og sikr beskyttelse af flerskand
	Indfør integreret styring af vandressourcer
	Beskyt og genopret økosystemer (og omkring vand)
	Stærk lokal håndtering af vand og sanitet

11 Giv alle adgang til moderne energi	12 Før sig andelen af vedvarende energi globalt
Fordoblet energi-effektiviteten	13 Styrk adgangen til forskning, teknologi og investeringer inden for ren energi
14 Udvikl og opgrader infrastruktur for at levere bæredygtig energi i udviklings-	

	Skab bæredygtig økonomisk vækst		Opnå højere økonomisk produktivitet gennem teknologi og innovation
	Vér en politik, der skaber jobs og fremmer virksomheder		Brug ressourcerne effektivt i forbrug og produktion
	Skab fuld beskæftigelse og økonomisk aktivitet med lige løn		Hejst unge i arbejde, uddannelse og praktik
	Afskaf moderne slaveri, menneskehandel og børnesoldat		Beskyt arbejdslovgivning og skab sikre arbejdspladser
	Støt op om bæredygtig turisme		Giv alle adgang til banker, forsikring og finansservice (bænkensystemer)
	Støt Aid for Trade		Udarbejd en global strategi for at få unge i arbejde

VERDENSMAÅL 13
KLIMA-INDSATS

	Styrk modstandskraft og tilpasningsevnen til klimaforsvarende katastrofer		Indbyg uligdom i klimaforsvarende i nationale politikker
	Øg den viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer		Implementer FN's rammekonvention om klimaforandringer
	Styrk kapaciteten til effektiv håndtering af klimaforandringer		

Byg bæredygtig og robust infrastruktur	Støt inkluderende og bæredygtig industri/tælsen
By små virksomheders adgang til finansielle tjenesteydelser	Ogørdede alle industrielle og tekniske infrastrukturer for bæredygtighed
Styrk forskning, og opgørdede industrielle teknologi	Styrk bæredygtig infrastruktur i udviklingslandene
Støt national teknologisk udvikling og forskning i udviklingslandene	By alle adgang til informations- og kommunikations-teknologi

	5.1 Gør uligheden indkomst mindre		5.2 Styrk social økonomisk og politisk inklusion
	5.3 Giv alle lige muligheder uanset diskrimination		5.4 For politik, der fremmer finansiel og social lighed
	5.5 Reguler de økonomiske finansielle markeder og institutioner bedre		5.6 Styrk repræsentationen af udviklingslandenes finansielle institutioner
	5.7 Facilitet sikker og anerkender migration		5.8 Tag særlig hensyn til udviklingslandenes (special and differentiated treatment)
	5.9 Bak op om udviklingslandenes og investeringslandenes til mindst udbetalt penge		5.10 Reducer omkostningerne for migranter, når de sender penge hjem

	01	Bys sikre boliger til en overkommelig pris		02	Skab billige og bæredygtige transportsystemer
	03	Gør byerne attraktive og bæredygtige		04	Beskyt verdens kulturskatter
	05	Reducer naturkatastrofers skadelige konsekvenser		06	Reducer byernes miljøbelastning
	07	Gør alle adgang offentlige rum		08	Styrk sammenhængen mellem land og by med bedre planlægning
	09	Gør langt flere af verdens byer mere modstandsfyldige mod katastrofer		10	Så at mindst udviklede lande ikke bygge bæredygtigt og robust

	Genanvend det 10-årige ramme-program for bæredygtig forbrug og produktionsmønstre	0,1
	Halvdel det globale materialforbrug pr. person	0,1
	Håndter kemikalier og affald ansvarligt	0,1
	Reducer affaldsmængden betydeligt	0,3
	Promovér bæredygtighed i offentlige indkøb	0,1
	Giv alle mennesker vilkår og forudsætte for at kunne leve bæredygtigt	0,1
	Styrk udviklings-landes kapacitet til bæredygtigt forbrug og produktion	0,1
	Støb bedre vilkår for at overvinde effekterne af bæredygtigt forbrug	0,2
	Fjern markedsforvinkelende støtte til fossile brændstoffer	0,2

	1.2.8	Reducer havforurening		1.2.9	Beskyt og genopret havets økosystemer
	1.2.10	Minimer forurening af havene		1.2.11	Gør fiskeriet bæredygtigt
	1.2.12	Beskyt kyst- og havområder		1.2.13	Afskaf fiskerislette, der medfører 1000 fisker
	1.2.14	Gå de økonomiske fordelene ved bæredygtig brug af havets ressourcer		1.2.15	Styrk videnskaben, forskning og teknologier til at gøre havene sundere
	1.2.16	Staf små fiskere		1.2.17	Implementér og nå den nye FN's havstrategi (UNCLOS)

	13.1 Bevar og genopret økosystemer på land og i ferskvand		13.2 Stop skovrydning og genopret ødelagte skove
	13.3 Bekæmp økendemiljøet og genopret udtyndt jord		13.4 Beskyt økosystemer i lagene
	13.5 Beskyt biodiversitet og naturlige levesteder		13.6 Giv frelse adgang til genetiske ressourcer og deres foreldre på en fair måde
	13.7 Stop krybskæfteri og ulovlig handel med beskyttede arter		13.8 Begræns invasive arter
	13.9 Tag hensyn til økosystemer og biodiversitet i national og lokal planlægning		13.10 Mobiliser finansiering for at beskytte og genoprette bæredygtige
	13.11 Finansier og stop træhandel i bæredygtigt skovbrug		13.12 Bekæmp globalt krybskæfteri og ulovlig handel med beskyttede arter

KORREKTIONER		
	Reducert vold overalt	0,1
	Stop med volden, udbyttehandel, menneskehandel og vold mod børn	0,1
	Styrk retsstatsheden, og giv alle adgang til retfærdig rettergang	0,1
	hedning korruption og bestikkelser betydeligt	0,1
	Garanter, at alle borgerinder, at alle borgerinder tages på en inkluderende og repræsentativ måde	0,1
	Giv alle færdighedstest og retlig identitet	0,1
	Forsøg på bekæmpelse af terrorisme og kriminalitet	0,1
	Bekæmp og gænskriv kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben	0,1
	Skab effektive, ansvarlige og gennemslagske institutioner	0,1
	Styrk udviklingslandenes rettsstatsheden og gennemslagske institutioner	0,1
	Beskriv grundlæggende menneskerettigheder, og giv advarsel	0,1
	Udred og afslør/afslør diskriminerende love og politikker	0,1

	Styrt udviklings lande indvinder egne finansieringskilder	01		Indtjente lande forlanger ikke at blive udviklingsbidsat	02
	Invester i de mindst udviklede lande	03		Øg viden om og adgang til videnskabelig teknologi og innovation	04
	Styrt udviklings landenes kapacitet til at opnå Verdensmålene	05		Promover universalt hendesystem under WHO	06
	Øk den globale økonomiske stabilitet	07		Styrt Sammenhæng loftspolitik for bæredygtig udvikling	08
	Tilskynd til effektive partnerskaber	09		Øg adgang til videns og mere pålidelige data	10

	01A Andrede finansielle ressourcer til udviklingslande		01B Støtte udviklingslande med at gøre deres genstandsbærelse
	02A Udbredt miljøvenlige teknologier i udviklingslande		02B Styrk handelskæde og innovation (de mindst udviklede lande)
	03A Øg udviklings-landenes eksport		03B Fjern handelsbarrierer for de mindst udviklede lande
	04A Ansvar for hvert land til at fore egne politikker for bæredygtig udvikling		04B Styrk det globale partnerskab for bæredygtig udvikling
	05A Find bedre måder at bruge menneskelige ressourcer på for bæredygtig udvikling		

Alle verdens lande har med de 17 Verdensmål besluttet at arbejde mod en bæredygtig fremtid. De 169 delmål gør Verdensmålene konkrete og handlingsorienterede for alle. Læs mere på verdensmaal.org

Project Partners

Project funded by

Get in touch via our
webpage:
<https://dreamsproject.dk/>

Or follow us on LinkedIn

<https://www.linkedin.com/company/dreamsproject/?originalSubdomain=dk>

Danmarks Miljøportal
Data om miljøet i Danmark

